

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศขององค์การของห้องสมุดโรงเรียนกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบบรรยากาศขององค์การของห้องสมุดโรงเรียน โอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำงานของบรรณารักษ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศขององค์การของห้องสมุดโรงเรียนกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยดัดแปลงแบบสอบถามวัดบรรยากาศขององค์การ "Profile of Organizational Characteristics" ซึ่งสร้างขึ้นโดย Likert (1967) ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพทั่วไปเกี่ยวกับห้องสมุด บรรยากาศขององค์การห้องสมุดโรงเรียน โอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานของบรรณารักษ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ประกอบกับการศึกษาลักษณะงานและหน้าที่ของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด 212 ชุด ได้รับกลับคืนมาวิเคราะห์ 124 ชุด คิดเป็นร้อยละ 58.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าไคสแควร์

ผลการวิจัยพบว่า บรรยากาศขององค์การของห้องสมุดโรงเรียนเป็นบรรยากาศขององค์การแบบปรึกษาหารือ ในประเด็นองค์ประกอบด้านกฎระเบียบข้อบังคับในการทำงาน ผู้บริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากร สภาพการทำงาน และเป็นบรรยากาศขององค์การแบบใช้อำนาจอย่างเมตตา ในประเด็นองค์ประกอบด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากร สำหรับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำงานของบรรณารักษ์พบว่าอยู่ในระดับมากในการทำงานทุก ๆ ด้าน

สำหรับผลการวิเคราะห์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศขององค์การห้องสมุดโรงเรียนกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนด้านต่างๆ พบว่า

ด้านกฎระเบียบข้อบังคับพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การทำงานด้านการจัดหาเอกสารและสิ่งพิมพ์ และด้านวารสาร แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้านการจัดหมู่และทำบัตรรายการ บริการยืม-คืน บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ด้านผู้บริหารพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การทำงานด้านจัดหาเอกสารและสิ่งพิมพ์ จัดหมู่และทำบัตรรายการ ด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ด้านวารสาร แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การทำงานด้านบริการยืม-คืน

ด้านการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การทำงานด้านจัดหาเอกสารและสิ่งพิมพ์ ด้านจัดหมู่และทำบัตรรายการ ด้านบริการยืม-คืน ด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ด้านวารสาร

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การทำงานด้านจัดหมู่และทำบัตรรายการ ด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้านจัดหาเอกสารและสิ่งพิมพ์ ด้านบริการยืม-คืน ด้านวารสาร

ด้านสภาพการทำงานพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การทำงานด้านจัดหาเอกสารและสิ่งพิมพ์ ด้านจัดหมู่และทำบัตรรายการ ด้านวารสาร แต่ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านบริการยืม-คืน ด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

Abstracts

The objectives of this study were to survey the school library organizational climate, to examine chance of creativity in job performance and to investigate relationship between the school library organizational climate and chance of creativity in job performance as perceived by school librarians. The Population were 212 libraries stationed in 212 schools in the Northeast, a questionnaire to measure the school library organizational climate was adapted from Likert's "Profile of Organizational Characteristic", and also a questionnaire to measure librarians' chance of creativity in job performance developed by the researchers. 212 questionnaire were sent to the school librarians. One-hundred and twenty-four questionnaires (58.96%) were returned. Statistics for data analysis were composed of percentage, mean, standard deviation and Chi-square.

Results of the study revealed that the organizational climate of the school library for Rules, Administrator, Interpersonal Relationship and Working were the Consultative Climate. The Climate for staff Development was Benevolent Authoritative Climate. The result of analysis for chance of creativity in job performance of the school librarians was in the high level. The correlation between school library organizational climate and chance of creativity in job performance as perceived by librarians was :

1) Organizational climate on Rules had statistically significant correlation with chance of creativity in job performance only on Acquisition and Serials Management, but had no significant on Classification and Cataloging, Circulation Service, Reference and Information Service.

2) Organizational climate on Administrator Rules had statistically significant correlation with chance of creativity in job performance only on Acquisition, Classification and Cataloging, Serials Management, and Reference and Information Service, but had no significant on Circulation Service.

3)Organizational climate on Staff Deveopment had statistically significant correlation with chance of creativity in job performance only on Acquisition, Classification and Cataloging, Serials management, Circulation Service and Reference and Information Service.

4)Organizational climate on Interpersonal Relationship had statistically significant correlation with chance of creativity in job performance only on Classification and Cataloging,Reference and Information Service , but had no significant on Acquisition, Circulation Service and Serials management.

5)Organizational climate on Woking had statistically significant correlation with chance of creativity in job performance only on Acquisition, Classification and Cataloging, Serials management, but had no significant on Reference and Information Service and Circulation Service.

คำนำ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การของห้องสมุดโรงเรียนกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบบรรยากาศองค์การของห้องสมุดโรงเรียน โอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำงานของบรรณารักษ์ และความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การของห้องสมุดโรงเรียนกับโอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยนี้จะได้ทราบถึงสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับบรรยากาศในการทำงาน โอกาสในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานของบรรณารักษ์ ซึ่งสามารถนำไปเป็นเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาารูปแบบบรรยากาศองค์การของห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศที่พึงประสงค์ของบรรณารักษ์ผู้ปฏิบัติงาน อันจะเป็นการเอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย และเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้บรรณารักษ์มีโอกาสนในการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการทำงานให้มากที่สุด เพื่อประโยชน์ในด้านประสิทธิภาพขององค์การและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนการวิจัยโดยงบประมาณประเภทอุดหนุนทั่วไปจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี 2535 ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบพระคุณอาจารย์บรรณารักษ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

พะวงพิศ วัฒนกิจ

มาลี กาบมาลา